

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

9 Quomodo loquendum sit de hac conuersione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

tionum, quæ in ea interueniunt, & ex parte terminorum, qui per illas fiunt. Deniq; ex parte agentis, quia per materialia verba fit à Deo tam admirabilis transmutatio. Et propter has causas Sancti supra citati hoc opus valde exaggerant, tanquam vnum ex maximis omnipotentis Dei.

Solet vero à Theologis quæri, quod sit maius opus, creationis, aut incarnationis, aut transsubstantiationis, quod ex parte attingit hic D. Th. art. 8. ad 3. & Iacobi in 4. d. 11. q. 1. Gab. ibi. art. 3. Bonauen. d. 10. art. 1. q. 1. ad 2. Alenf. q. 3. 4. membr. 3. & Innoc. libr. 4. de hoc myst. c. 7. Sed quod ad incarnationem attingit, non est dubium, quin sit maius opus: nisi fortasse quatenus in hoc mysterio ipsa Incarnatio quodammodo iterum fit, de quo dicemus q. sequente: nam, licet demus, ita esse, tamen illud est solum concomitanter, & præter rationem transsubstantiationis, vt sic. De creatione autem iam in superioribus dictum est, & D. Th. supra fatetur, in hoc mysterio esse plura mirabilia, magisq; naturas rerum superantia, quam in creatione.

Deniq; solet quæri, an hoc opus dicendum sit proprie miraculum: aliqui enim Theologi negare videntur, vt videtur licet in Alber. dist. 11. art. 3. & Carth. ibi qu. 1. & ratio est, quia, quod consuetum est, & quasi ordinaria lege statutum, non est miraculum, vt docuit etiam Caietan. quæst. 105. art. 8. quia miraculum dicitur, quasi admirationem inducens, quod autem ordinaria lege, & consuetudine fit, non efficit admirationem: & ideo iustificatio impij non est miraculū. Alij vero existimant, hanc conuersionem dicendam esse miraculosam: quibus fauet D. Th. 2. 2. q. 1. ar. 8. ad 6. Et ratio est, quia hoc opus non solum est admirabile, sed etiam est compendium quoddam admirabiliū operum Dei: vnde de se natum est causare maximam admirationem, licet per accidens fortasse in fidelib; vel propter consuetudinem, vel quod non satis attente rem considerant, hunc effectum non habeat. Sed hæc controuersia est de modo loquendi: res enim de se satis constat.

SECTIO IX.

Quomodo loquendum sit de hac conuersione, siue transitu vniuersi in aliam.

Hæc quæstio mouetur à Theologis propter varios modos loquendi Sanctorum Patrum, eamque optime expeditur D. Thom. in artic. 8. cuius doctrina ad tres breues regulas reducit. Prima est: Propositiones significantes successiōem terminorum, seu transitum vnius in alium, esse veras, & proprias: huiusmodi sunt: ex pane fit corpus, quia illa particula, ex latissime patet, & non necessario dicit habitudinem causæ, vel principij, sed successiōis, vel termini à quo: vnde dicimus, cælum fieri ex nihilo, & ex nocte diem. Similes sunt illæ locutiones: panis conuertitur in corpus, seu, transit in corpus: & hæ locutiones sunt valde vitate inter Sanctos Patres, vt constat ex adductis sect. 1. huius disputationis. Et ratio etiam est ex dictis manifesta: quia illis verbis nihil aliud significatur, quam habitudo & successiō terminorum inter se: sed hæc habitudo & successiō reuera interuenit inter substantiam panis, & corpus Christi: ergo locutiones illæ, quæ hoc significant, vere ac propriæ sunt.

Secunda regula est, Propositiones, quæ denotant subiectum substantiale, seu materialem causam communem vtrique termino, improprie sunt, & in rigore falsæ. Vnde, si alicubi inuenta fuerint in probatis authoribus, pie explicandæ sunt. Ratio regulæ clara est, quia in hac conuersione nullum est subiectum, commune vtrique termino: ergo propositiones, quæ illud supponunt, nituntur falso fundamentum: ergo falsæ. Primum exemplum fit in hac pro-

Franc. Suarez Tom. 3.

positione, De pane fit caro Christi: nam illa particula (de) in rigore significat consubstantialitatem, atq; ita in illa locutione significatur, aliquam materiam, vel substantiam panis transire in corpus Christi, vel communicari corpori Christi. Ita sumitur ex cōmuni doctrina Theologorum, in 1. dist. 16. & in 3. d. 4. & D. Th. in 1. p. q. 41. art. 3. & hac 3. p. q. 32. art. 2. Nihilominus tamen reperitur illa locutio apud Ambr. de sacram. cap. 4. dicentem: Vbi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi: & eodem modo loquuntur nonnulli ex supra citatis, qui non vtuntur illa particula in tanto rigore, sed in sensu primæ regulæ: ita vt idem sit dicere (de pane) quod, ex pane. Secundum exemplum est: Panis fit caro, & vinum fit sanguis: quæ quidem in formali conuersione verificantur ratione subiecti communis: & quidem in conuersione accidentali sunt propriissimæ: quia manet idem suppositum sub vtroq; termino. & sic dicimus, calidum heri frigidum: tamen in conuersione substantiali, etiam formali, videntur minus proprie: quia non manet idem suppositum commune. Nihilominus tamen habet aliquod veritatis fundamentum, quia manet eadem materia communis: atq; hoc modo dicitur, Ioann. 2. Cum vidisset, aquam vinum factam: ergo in conuersione totali, vbi non est commune subiectum in rigore non est propria, nec vera illa locutio. Potest autem altero è duobus modis explicari. Prior est, vt nō tam panis dicatur fieri corpus, quam corpus fieri panis: non quidem sumendo panem specificè pro tali cibo materiali, sed pro cibo resiciente hominem, & præsertim pro illo cibo, qui sub forma panis datur. Quomodo i. ad Cor. 11. Quotiescunq; manducabitis panem hunc, &c. Et multæ locutiones, quæ sunt Ioã. 6. possunt in hunc modum explicari: & in VII. Synodo, act. 6. to. 3. circa finem dicitur: vere nos coniteri, diuinum corpus panem fieri. Sic etiam Ambr. libr. 5. de sacram. c. 3. Non iste panis est (inquit) qui vadit in corpus, sed ille panis vitæ æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit. Sic Cypr. serm. de Cæna Domini. Ipse enim & panis, & caro, & sanguis, idem cibus, & substantia, & vita factus est Ecclesie suæ. Secunda explicatio est iuxta sensum primæ regulæ: vt scilicet, verbum illud explicetur transitu, scilicet, Panis fit corpus, id est, transit in corpus. Sicut Damasc. libr. 4. de fide, cap. 14. dicit. Panis ipse ac vinum in corpus & sanguinem Dei immutantur: nam verbum faciendi valde commune est & ad significandam quamcunq; similem habitudinem inter terminos conuersionis extendi potest: sic exponendus est August. citatus à Beda, 1. ad Corinth. 11. & habetur in cap. Non omnis: de consecrat. d. 2. cum ait, Non omnis panis, sed accipiens benedictionem Christi, fit corpus Christi. Sic etiam exponi potest Cyril. Carech. 4. & alij statim citandi.

Ambrosius.

I. Cor. 11. Ioan. 6. VII. Synod.

Ambrosius.

Cyprian.

Damasc.

Beda.

Cyrrill.

Tertia regula fit fere præcedenti similis: Propositiones, in quibus id, quod erat ante consecrationem, affirmatur de corpore Christi, & generatim, quæ significant aliquid commune vtrique termino manere, vt veræ sint, non debent sumi pro re aliqua, vel substantia indiuidua, sed abstractiue pro re contenta sub accidentibus panis, aut vini. Sic exponenda est hæc locutio. Panis & vinum post consecrationem sunt verum corpus, & sanguis Christi, quæ habetur in cap. Ego Bereng. de consecrat. d. 2. & apud Damasc. lib. 4. de fide, c. 14. Quomodo potest, qui panis est, corpus esse Christi? Consecratione. Et illa, Panis fit corpus, & vinum sanguis, consecratione: & similes reperiuntur apud Innocentium libr. 4. de hoc mysterio, cap. 6. & apud alios Patres supra citatos. Ratio ergo prioris partis huius regulæ est: quia præter accidentia nulla res indiuidua manet communis vtrique termino: ipsa autem accidentia in recto, & proprie de nullo terminorum prædicantur: non enim quantitas dici potest esse id, quod erat panis: ergo illæ locutiones non possunt esse veræ, si subie-

Damasc.

sum earum supponat pro re aliqua singulari communi vtrique termino. Et hinc facile patet altera pars regulae: quia termini huius conuersionis inter se conueniunt in ratione contenti sub his speciebus: ergo, vt locutio illa sit vera, oportet, vt subiectum praecise supponat pro contento: & hoc modo sunt verae, quamuis non admodum proprie, quia illud subiectum in rigore priorem modum supponendi indicat: vsurpatur tamen ad indicandam proprietatem verae conuersionis, scilicet, quod in ea maneat aliquid commune vtrique termino, quae praedicto modo in hac conuersione saluatur, vt in superioribus explicatum est, & tota haec doctrina in his regulis contenta, facilis est, & communis Theologorum in 4. d. 11. vbi etiam videri potest D. Thom. q. 1. art. 4. & Bonauent. art. 1. q. 6. Scotus, q. 3. Albert. ar. 6. Alenf. 4. p. q. 39. memb. 2. & 3. Gabr. lect. 49. Soto, d. 9. q. 2. art. 8.

D. Thomas.
Bonauent.
Scotus.
Albertus.
Alenf.
Gabriel.
Soto.

SECTIO X.

Vtrum quodlibet possit conuerti in quodlibet.

Hactenus explicuimus mysterium Eucharistiae, nunc ad complementum doctrinae, generaliter dicendum est, an possit haec conuersione alio modo fieri: & in vniuersum, an possit qualibet res in aliam conuerti. Theologi enim absolute, & sine distinctione affirmant: indicat D. Thomas, hic artic. 4. ad tertium, dicens, Deum propter infinitam virtutem, quam habet supra omne ens, posse totum ens in aliud totum conuertere hoc ipso, quod in ratione entis conueniunt. Quae ratio inter quaelibet entia procedit. Sentit ergo D. Thom. diuina virtute posse quodlibet conuerti in quodlibet, & ita exponit, & late defendit Caietan. ibi, & Soto, dist. 9. q. 2. artic. 4. in fine. tenet Scotus, dist. 11. q. 1. artic. 2. quaest. 2. in principio. & quodlib. qu. 10. Idem sentit Richard. dist. 10. artic. 3. quaest. 1. Paludan. d. 11. quaest. 3. num. 3. Capreol. artic. 3. ad 1. Durand. cont. 2. conclus. Maior quaest. 1. artic. 3. Guil. Rub. q. 1. artic. 3. Gab. q. 2. & lect. 40. in Cano. Quam sententiam debere esse fidelibus indubitata lib. 3. de Euch. c. 13. dicit Bellar. Sed non existimo posse quaestioem hanc ita generatim sumptam commode definiri, & explicari.

Caietan.
Soto.
Scotus
Richard.
Palud.
Capreol.
Maior
Gabriel.
Bellarm.

Vt ergo res tota intelligatur, distinguenda sunt varia genera rerum, & conuersionum: sunt enim in rebus substantiae, & accidentia: & inter substantias quaedam sunt compositae ex materia & forma, aliae simplices, & integrae, vt Angeli: & partiales, vt materia, & forma. Accidentia vero considerari possunt, vel per se, vt sunt quaedam entia simplicia, & completa, vel vt cum subiecto vnum aliquid componunt. Rursum conuersione vna est formalis, quae fit per successionem diuersarum formarum in eodem subiecto: altera intelligi potest materialis, vt si vnum compositum conuertatur aliud ex parte materiae, seu subiecti, manente eadem forma: altera esse potest totalis ex parte vtriusque extremi, quae intelligi potest, vel inter simplicia entia integra inter se, vel inter ens simplex, & compositum substantiale: vel etiam accidentale. Altera denique conuersione esse potest totalis ex parte tantum alterius extremi, vt si tota aliqua substantia conuertatur in materiam, vel formam alterius: & in his omnibus potest esse magna varietas, materialis potius, quam formalis.

Dico ergo primo: Conuersione formalis, vel materialis proprie esse non potest inter res simplices, neque inter rem simplicem & compositam. Probatum ex definitione conuersionis formalis: est enim illa, quae fit inter duas res: ratione formarum, manente eodem subiecto, vel materia communi vtrique: ergo haec conuersione essentialiter postulat in vtroque extremo compositionem ex materia seu subiecto, & forma,

proportionatam conuersioni. Confirmatur, quia si vterque terminus sit simplex, per modum integre substantiae, aut per modum materiae non poterit informare subiectum, & ita non poterit esse terminus huius conuersionis: si autem intelligatur esse res simplex per modum formae separatae a materia, vel naturaliter, vt est anima rationalis, vel diuina virtute, vt si Deus conseruet et aliam formam per se existentem, & tunc, si illa forma iterum vnatur materiae, excludendo ab illa aliam formam, fit quidem conuersione, non inter res simplices, sed inter composita, ad quae per se primo terminatur actio, vel corruptio: ergo nunquam huiusmodi corruptio fieri potest, si alter terminus est omnino simplex. Et hic discursus eadem proportione procedit in conuersione, quam materialem vocabimus.

Sed contra, fingamus materiam sine forma, & Angelum illi praesentem seu vnium illi, vt motorem: hoc posito Deus posset conuertere illum Angelum in animam rationalem vniedo illam materiae, vel in animam equi: ergo illa esset conuersione formalis, & tamen fit ex re simplici in compositam. Respondetur si talem modum conuersionis admittamus, illam non esse proprie conuersionem formalem, sed potius esse transubstantiationem Angeli in animam, cum qua coniungitur simplex productio alterius compositi. Quod quidem recte dicitur, si anima illa sit rationalis, quae prius natura sit, quam vnatur, & distincta actione: at vero in aliis formis materialibus, quae nec prius, nec alia actione sunt, quam vnantur, non videtur hoc habere locum, cum ex parte termini, ad quem terminatur conuersione, tantum sit vna actio, quae non ad formam, sed ad compositum per se primo terminatur: & ideo videtur tunc illa conuersione, quasi mixta ex transubstantiatione & conuersione formali. Et fortasse verius est, illam non fore veram & proprie conuersionem, vt amplius ex dicendis constabit.

Dico secundo: Vt fieri possit conuersione formalis inter res aliquas compositas, etiam de potentia Dei absoluta, duas condiciones concurrere necesse est. Prima, vt vna forma ita cum alia pugnet aliquo modo, vt ad introductionem vnus altera excludatur. Secunda est, vt subiectum sit capax vtriusque formae, saltem capacitate obediuntiali. Probatum primo exemplis: nam, licet caelum consistet materia & forma, si tamen illa materia non est capax formae ignis: aut e contrario: si forma ignis nullo modo potest conferre in illa materia suum effectum formalem, non potest caelum conuerti in ignem, & idem est de compositis accidentalibus: nam album vt sic, non potest conuerti in iustum aut sapiens, quia subiectum albedinis proprium non est capax sapientiae, aut iustitiae. Et eisdem exemplis declaratur altera conditio. Nam quia albedo nullum ordinem habet cum sapientia aut iustitia, non potest compositum ex vna talium formarum in compositum ex alia conuerti. Et similiter, si fingamus, nullam esse formam, aut modum postituum, ex quo se quatur desitio luminis, non poterit lucidum vt sic, per conuersionem in aliud destrui, sed tantum per simplicem corruptionem: ratio vero vtriusque partis est, quia huiusmodi conuersione per se fit inter composita, quorum vnum desinit, & aliud per conuersionem fit: ergo, vt locum habeat talis conuersione, necesse est, vt possit fieri compositum ex subiecto seu materia, & forma, ad quam introductionem alia expellitur: ergo ad hanc conuersionem necessario supponendum est subiectum, quod vnam formam amittat, & sit capax alterius: concurrentibus autem his duabus conditionibus, fieri potest haec conuersione inter quascunque res, cum neque in subiecto, neque in terminis sit repugnantia.

Dico tertio: Vt conuersione materialis seu ex parte subiecti